REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

PRIJEDLOG PLANA DJELOVANJA U PODRUČJU PRIRODNIH NEPOGODA ZA PODRUČJE OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2020. GODINI

Osijek, studenoga 2019.

Materijal pripremilo:

- *Povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije*
- *Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije*

REPUBLIKA HRVATSKA

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
ŽUPAN

KLASA: 920-11/19-01/4
URBROJ: 2158/1-01-02-19-6
Osijek, 19. studenoga 2019.

Temeljem članka 55a. stavak 2. točka 1. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09., 2/13. i 4/18.), Župan Osječko-baranjske županije donio je 19. studenoga 2019. godine

ZAKLJUČAK

o predlaganju Plana djelovanja u području prirodnih nepogoda za područje Osječko-baranjske županije u 2020. godini

I.

Župan predlaže Skupštini da razmotri i prihvati prijedlog te donese Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za područje Osječko-baranjske županije u 2020. godini, u tekstu pripremljenom u Upravnom odjelu za poljoprivredu Osječko-baranjske županije.

II.

Potrebna objašnjenja na sjednici će davati Silva Wendling, pročelnica Upravnog odjela za poljoprivredu Osječko-baranjske županije.

Župan
Ivan Anušić

PRIJEDLOG PLANA DJELOVANJA U PODRUČJU PRIRODNIH NEPOGODA ZA PODRUČJE OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2020. GODINI

Prirodnom nepogodom, u smislu Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda ("Narodne novine" broj 16/19.) (u daljnjem tekstu: Zakon), smatraju se iznenadne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vremenskim prilikama, seizmičkim uzrocima i drugim prirodnim uzrocima koje prekidaju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve, štetu na imovini i/ili njezin gubitak te štetu na javnoj infrastrukturi i/ili okolišu. Štetama od prirodnih nepogoda ne smatraju se one štete koje su namjerno izazvane na vlastitoj imovini te štete koje su nastale zbog nemara i/ili nepoduzimanja propisanih mjera zaštite.

Sukladno članku 17. stavku 1. Zakona propisano je da općinska i gradska vijeća te županijske skupštine imaju obvezu do 30. studenoga tekuće godine donijeti plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za sljedeću godinu. Predmetni plan djelovanja mora sadržavati:

1. *popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode,*
2. *procjene osiguranja opreme i drugih sredstava za zaštitu i sprječavanje stradanja imovine, gospodarskih funkcija i stradanja stanovništva,*
3. *sve druge mjere koje uključuju suradnju s nadležnim tijelima iz Zakona i/ili drugih tijela, znanstvenih ustanova i stručnjaka za područje prirodnih nepogoda.*

Planom djelovanja u području prirodnih nepogoda za područje Osječko-baranjske županije u 2020. godini (u daljnjem tekstu: Plan) definiraju se mjere i postupci koji imaju za cilj žurno ublažiti ili djelomično ukloniti posljedice eventualnih prirodnih nepogoda u području Osječko-baranjske županije.

Izvori sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica od prirodnih nepogoda su novčana sredstva ili ostala materijalna sredstva kao što je oprema za zaštitu imovine, javne infrastrukture te zdravlja i života stanovništva i druge vrste pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda na imovini oštećenika osiguravaju se iz državnog proračuna (s proračunskog razdjela ministarstva nadležnog za financije), fondova Europske unije (sredstva iz fondova Europske unije ne mogu se unaprijed osigurati, njihova dodjela provodi se prema posebnim propisima kojima se uređuje korištenje sredstava iz fondova Europske unije) i donacija.

Predloženi Plan sadrži preventivne mjere i mjere odgovora koje služe za ublažavanje posljedica od prirodnih nepogoda koje mogu nastati na području Osječko-baranjske županije. Sadrži i kratak opis prirodne nepogode, posljedice iste i utjecaj na društvene vrijednosti. Navedene mjere dijelimo na potres, poplava, vjetar (olujni i orkanski), padaline, suša, ekstremne temperature, degradacija tla i požari otvorenog tipa. Prilikom provedbi mjera potrebno je uzeti u obzir opseg nastale štete i utjecaj prirodnih nepogoda na stradanje stanovništva, ugrozu života i zdravlja ljudi te onemogućavanje nesmetanog funkcioniranja gospodarstva.

Mjere za ublažavanje posljedica prirodnih nepogoda koje provodi Osječko-baranjska županija su: Potpora oštećenicima u slučaju elementarne nepogode (mjera koja se odobrava u slučaju štete od prirodne nepogode kada za nastalu štetu nije proglašena prirodna nepogoda i nije zaključena polica osiguranja, a šteta je nastala na objektima u kojima se odvija poljoprivredna proizvodnja i na poljoprivrednoj mehanizaciji i opremi), Program provedbe Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama na području Osječko-baranjske županije i druge mjere koje uključuju suradnju nadležnih tijela, znanstvenih ustanova i stručnjaka za područje prirodnih nepogoda.

Slijedom navedenog, predlaže se Skupštini Osječko-baranjske županije donošenje Plana u tekstu koji glasi:

PRIJEDLOG PLANA DJELOVANJA U PODRUČJU PRIRODNIH NEPOGODA ZA PODRUČJE OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2020. GODINI

1. UVOD

Prirodnom nepogodom, u smislu Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda ("Narodne novine" broj 16/19.) (u daljnjem tekstu: Zakon), smatraju se iznenadne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vremenskim prilikama, seizmičkim uzrocima i drugim prirodnim uzrocima koje prekidaju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve, štetu na imovini i/ili njezin gubitak te štetu na javnoj infrastrukturi i/ili okolišu. Štetama od prirodnih nepogoda ne smatraju se one štete koje su namjerno izazvane na vlastitoj imovini te štete koje su nastale zbog nemara i/ili nepoduzimanja propisanih mjera zaštite.

Sukladno članku 17. stavku 1. Zakona propisano je da općinska i gradska vijeća te županijske skupštine imaju obvezu do 30. studenoga tekuće godine donijeti plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za sljedeću godinu. Predmetni plan djelovanja mora sadržavati:

1 popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastajanja prirodne nepogode,
2 procjene osiguranja opreme i drugih sredstava za zaštitu i sprječavanje stradanja imovine, gospodarskih funkcija i stradanja stanovništva,
3 sve druge mjere koje uključuju suradnju s nadležnim tijelima iz Zakona i/ili drugih tijela, znanstvenih ustanova i stručnjaka za područje prirodnih nepogoda.

Sukladno članku 17. stavku 3. Zakona općinski načelnici, gradonačelnici i župani podnose općinskim i gradskim vijećima te županijskim skupštinama do 31. ožujka tekuće godine, izvješće o izvršenju plana djelovanja za proteklu kalendarsku godinu.

Planom djelovanja u području prirodnih nepogoda za područje Osječko-baranjske županije u 2020. godini (u daljnjem tekstu: Plan) definiraju se mjere i postupci koji imaju za cilj žurno ublažiti ili djelomično ukloniti posljedice eventualnih prirodnih nepogoda u području Osječko-baranjske županije.

2. PRIRODNE NEPOGODE

Moguća prirodna nepogoda predstavlja iznenadne okolnosti uzrokovane nepovoljnim vremenskim prilikama, seizmičkim uzrocima i drugim prirodnim uzrocima koje prekidaju normalno odvijanje života, uzrokuju žrtve, štetu na imovini i/ili njezin gubitak te štetu na javnoj infrastrukturi i/ili u okolišu.

Prirodnom nepogodom smatraju se: potres, olujni i orkanski vjetar, požar, poplava, suša, tuča, kiša koja se smrzava u dodiru s podlogom, mraz, izvanredno velika visina snijega, snježni nanos i lavina, nagomilavanje leda na vodotocima, klizanje, tečenje, odronjavanje i prevrtanje zemljišta te druge pojave takva opsega koje, ovisno o mjesnim prilikama, uzrokuju bitne poremećaje u životu ljudi na određenom području.

Štetama od prirodnih nepogoda ne smatraju se one štete koje su namjerno izazvane na vlastitoj imovini te štete koje su nastale zbog nemara i/ili zbog nepoduzimanja propisanih mjera zaštite.

Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda grada ili općine za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen

najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području grada ili općine ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području grada ili općine najmanje 30%.

U skladu s propisima, Župan Osječko-baranjske županije donio je 8. ožujka 2017. godine Smjernice za izradu procjene rizika od velikih nesreća za područje Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 4/17.). Skupština Osječko-baranjske županije na 24. sjednici 31. listopada 2019. godine donijela je Zaključak o donošenju Pocjene rizika od velikih nesreća za područje Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 12/19.). Procjenom su definirane prirodne nepogode koje predstavljaju potencijalnu prijetnju i rizik za stanovništvo i materijalna dobra na području Osječko-baranjske županije.

3. PROGLAŠENJE PRIRODNE NEPOGODE

Poslove u vezi s procjenom štete i dodjele sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda obavljaju:
1. Državno povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda,
2. Gradsko povjerenstvo Grada Zagreba za procjenu šteta od prirodnih nepogoda,
3. Županijsko povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda i
4. Gradska i općinska povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda.

U slučaju ispunjenja uvjeta za o proglašenju prirodne nepogode, Župan donosi Odluku o proglašenju prirodne nepogode pojedinih općina i gradova ili na području cijele županije na prijedlog općinskog načelnika odnosno gradonačelnika. Nakon proglašenja prirodne nepogode, a radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda sva povjerenstva, u svrhu provedbe Zakona obavljaju sljedeće radnje:
- prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
- prijavu konačne procjene štete u Registar šteta i
- potvrdu konačne procjene štete u Registar šteta.

3.1. Nadležnosti županijskih, općinskih i gradskih povjerenstava za procjenu šteta od prirodnih nepogoda

Povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije

Skupština Osječko-baranjske županije donijela je Rješenje o osnivanju Povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije i imenovanju njegovih članova ("Županijski glasnik" broj 6/19.) (u daljnjem tekstu: Županijsko povjerenstvo). Skupština imenuje članove županijskog povjerenstva na razdoblje od četiri godine.

Županijsko povjerenstvo obavlja sljedeće poslove:
- usklađuje rad gradskih i općinskih povjerenstava za procjenu šteta od prirodnih nepogoda,
- provjerava i utvrđuje konačnu procjenu šteta u gradovima i općinama sa svojeg područja,
- podnosi Državnom povjerenstvu za procjenu šteta od prirodnih nepogoda prijedlog s obrazloženjem za odobravanje žurne novčane pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode,
- po potrebi izravno na terenu i području zahvaćenom prirodnom nepogodom obavlja izvid štete na imovini u kojem mogu sudjelovati predstavnici nadležnih ministarstava odnosno pravne osobe, ovisno o vrsti i posljedicama prirodne nepogode i nastale štete,
- objedinjuje i prosljeđuje putem Registra šteta Državnom povjerenstvu za procjenu šteta od prirodnih nepogoda konačne procjene šteta te konačno izvješće o utrošku sredstava žurne pomoći i sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u gradovima i općinama na području županije,
- imenuje stručno povjerenstvo na temelju prijedloga gradskog odnosno općinskog povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda,

- donosi plan djelovanja u području prirodnih nepogoda iz svoje nadležnosti i
- obavlja i druge poslove određene odlukom o osnivanju, odnosno poslove koje provodi u suradnji s Državnim povjerenstvom za procjenu šteta od prirodnih nepogoda.

Gradska odnosno općinska povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije

Članove i broj članova gradskih odnosno općinskih povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda (u daljnjem tekstu: gradska odnosno općinska povjerenstva) imenuju gradska odnosno općinska vijeća na razdoblje od četiri godine i o njihovu imenovanju obavještava Županijsko povjerenstvo.

Gradska odnosno općinska povjerenstva obavljaju sljedeće poslove:
- utvrđuju i provjeravaju visinu štete od prirodne nepogode za područje grada odnosno općine,
- unose podatke o prvim procjenama šteta u Registar šteta,
- unose i prosljeđuju putem Registra šteta konačne procjene šteta Županijskom povjerenstvu,
- raspoređuju dodijeljena sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda oštećenicima,
- prate i nadziru namjensko korištenje odobrenih sredstava pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda prema Zakonu,
- izrađuju izvješća o utrošku dodijeljenih sredstava žurne pomoći i sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda i dostavljaju ih Županijskom povjerenstvu putem Registra šteta,
- surađuju sa Županijskim povjerenstvom u provedbi Zakona,
- donose plan djelovanja u području prirodnih nepogoda iz svoje nadležnosti i
- obavljaju druge poslove i aktivnosti iz svojeg djelokruga u suradnji sa Županijskim povjerenstvom.

Ukoliko gradska odnosno općinska povjerenstva nisu u mogućnosti zbog nedostatka specifičnih stručnih znanja, procijeniti štetu od prirodnih nepogoda, mogu zatražiti od Županijskog povjerenstva imenovanje stručnog povjerenstva na području u kojem je proglašena prirodna nepogoda. Stručna povjerenstva pružaju stručnu pomoć gradu odnosno općini u roku u kojem su imenovana. U svojem radu stručna povjerenstva surađuju s gradskim odnosno općinskim povjerenstvom i Županijskim povjerenstvom.

3.2. Registar šteta

Državno povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda od 2014. godine ustrojilo je primjenu jedinstvenog računalnog programa Registar šteta koji predstavlja elektroničku evidenciju svih šteta nastalih uslijed prirodnih nepogoda na području Republike Hrvatske.

Obveznici unosa podataka u Registar šteta su sva povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih nepogoda koja unose prijave prvih procjena šteta i prijave konačnih procjena šteta, jedinstvene cijene te izvješća o utrošku dodijeljenih sredstava pomoći gradskih i općinskih povjerenstava u skladu s obrascima i elektroničkim sučeljem.

Oštećenik nakon nastanka prirodne nepogode prijavljuje štetu na imovini nadležnom gradskom ili općinskom povjerenstvu u pisanom obliku, na propisanom obrascu, najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Gradska odnosno općinska povjerenstva sve zaprimljene prve procjene štete unose u Registar šteta najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode, a oblik i način unosa u Registar šteta propisano je Pravilnikom o registru šteta od prirodnih nepogoda ("Narodne novine" broj 65/19.).

Gradska odnosno općinska povjerenstva konačnu procjenu štete prijavljuju Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra šteta, dok Županijsko povjerenstvo prijavljene konačne procjene štete dostavlja Državnom povjerenstvu za procjenu šteta od prirodnih nepogoda i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra šteta.

Nadležna ministarstva za provedbu Zakona su ministarstva nadležna za financije; poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo; gospodarstvo, graditeljstvo i prostorno uređenje; zaštitu okoliša i energetiku; more, promet i infrastrukturu.

3.3. Izvori sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda

Novčana sredstva ili ostala materijalna sredstva kao što je oprema za zaštitu imovine, javne infrastrukture te zdravlja i života stanovništva i druge vrste pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda na imovini oštećenika osiguravaju se iz:

1. državnog proračuna (s proračunskog razdjela ministarstva nadležnog za financije),
2. fondova Europske unije (sredstva iz fondova Europske unije ne mogu se unaprijed osigurati, njihova dodjela provodi se prema posebnim propisima kojima se uređuje korištenje sredstava iz fondova Europske unije) i
3. donacija.

Sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda strogo su namjenska te se raspoređuju prema postotku oštećenja vrijednosti potvrđene konačne procjene štete o čemu odluku donose nadležna tijela. Sredstva pomoći iz navedenih izvora nepovratna su i ne mogu se upotrijebiti kao kreditna sredstva niti zadržati kao prihod proračuna općina, gradova i županija.

Sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda ne dodjeljuju se za:

1. štete na imovini koja je osigurana,
2. štete na imovini koje su izazvane namjerno, iz krajnjeg nemara ili nisu bile poduzete propisane mjere zaštite od strane korisnika ili vlasnika imovine,
3. neizravne štete,
4. štete nastale na nezakonito izgrađenim zgradama javne namjene, gospodarskim zgradama i stambenim zgradama za koje nije doneseno rješenje o izvedenom stanju prema posebnim propisima, osim kada je prije nastanka prirodne nepogode, pokrenut postupak donošenja rješenja o izvedenom stanju, u kojem slučaju će sredstva pomoći biti dodijeljena tek kada oštećenik dostavi pravomoćno rješenje nadležnog tijela,
5. štete nastale na građevini ili području koje je, u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita kulturnog dobra, aktom proglašeno kulturnim dobrom ili je u vrijeme nastanka prirodne nepogode u postupku proglašavanja kulturnim dobrom,
6. štete koje nisu na propisani način i u zadanom roku unesene u Registar šteta prema odredbama ovoga Zakona i
7. štete u slučaju osigurljivih rizika na imovini koja nije osigurana ako je vrijednost oštećene imovine manja od 60% vrijednosti imovine.

3.4. Način dodjele pomoći i raspodjela sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje šteta od prirodnih nepogoda

Državno povjerenstvo za procjenu šteta od prirodnih nepogoda pristupa provjeri i obradi podataka o konačnim procjenama šteta od prirodnih nepogoda na temelju podataka iz Registra šteta i ostale dokumentacije, te utvrđuje iznos pomoći za pojedinu vrstu štete od prirodnih nepogoda i oštećenike na način da određuje postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrđene štete od prirodnih nepogoda na imovini oštećenika.

Žurna pomoć oštećenicima u slučaju prirodne nepogode dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini: općinama, gradovima, županijama za pokriće troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi, troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode, za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta koji mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati po zdravlje stanovništva i onečišćenje prirodnog okoliša te oštećenicima fizičkim osobama koje nisu poduzetnici u smislu Zakona, a koji su pretrpjeli

štete ne imovini posebice ugroženim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

U pravilu se žurna pomoć dodjeljuje kao predujam i uračunava se u iznos pomoći za djelomičnu sanaciju posljedica prirodnih nepogoda, a dodjeljuje je Vlada Republike Hrvatske, županije, gradovi, općine i Grad Zagreb. Županije, gradovi i općine mogu isplatiti žurnu pomoć iz raspoloživih sredstava svojih proračuna u slučaju ispunjenja Zakona.

Prijedloge dodjele žurne pomoći upućuju župani, gradonačelnici i općinski načelnici svojim predstavničkim tijelima. Vezano uz isto, predstavnička tijela u županijama, gradovima i općinama donose odluku o prijedlogu dodjele žurne pomoći koja mora sadržavati: vrijednosti novčanih sredstava žurne pomoći, kriterije, način raspodjele i namjene korištenja žurne pomoći i druge uvjete o postupanju u raspodjeli žurne pomoći.

4. POPIS MJERA U SLUČAJU NASTAJANJA PRIRODNIH NEPOGODA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Predmetni Plan sadrži preventivne mjere i mjere odgovora koje služe za ublažavanje posljedica od prirodnih nepogoda koje mogu nastati na području Osječko-baranjske županije. Sadrži i kratak opis prirodne nepogode, posljedice iste i utjecaj na društvene vrijednosti.

Navedene mjere dijelimo na:

1. Potres,
2. Poplava,
3. Vjetar (olujni i orkanski),
4. Padaline,
5. Suša,
6. Ekstremne temperature,
7. Degradacija tla i
8. Požari otvorenog tipa.

Prilikom provedbi mjera potrebno je uzeti u obzir opseg nastale štete i utjecaj prirodnih nepogoda na stradanje stanovništva, ugrozu života i zdravlja ljudi te onemogućavanje nesmetanog funkcioniranja gospodarstva.

4.1. Potres

Kratak opis prirodne nepogode: Potres je prirodna nepogoda uzrokovana vibriranjem površinskih slojeva zemljine kore, do potresa dolazi iznenada i nije ga moguće predvidjeti.

Posljedica prirodne nepogode: Rušenje odnosno oštećivanje stambenih objekata, objekata kritične infrastrukture i objekata općeg društvenog interesa.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Život i zdravlje osoba, objekti kritične infrastrukture i gospodarstvo (poljoprivreda, voćarstvo i šume).

Preventivne mjere: Izgradnja objekata povećane otpornosti na potres i sustav ranog upozorenja.

Mjere odgovora: Spašavanje iz ruševina, evakuacija i zbrinjavanje osoba, životinja i pokretne imovine.

4.2. Poplava

Kratak opis prirodne nepogode: Poplava je prirodni fenomen čija se pojava ne može izbjeći, predstavlja pojavu neuobičajeno velike količine vode na određenom mjestu djelovanjem prirodnih sila.

Posljedica prirodne nepogode: Izlijevanje kopnenih voda, plavljenje branjenih i neobranjenih površina, prolomi brana, razoran vodeni val kod rušenja visokih brana akumulacija, rušenje građevina i utapanja osoba i životinja i oštećenja na imovini.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Poplave mogu uzrokovati gubitke ljudskih života, materijalne štete i ekološke katastrofe. Opasnost za stanovništvo, opskrbu vodom i sustav odvodnje, cestovni promet i distribuciju električne energije.

Preventivne mjere: Izgradnja i održavanje nasipa, izgradnja sustava ranog upozorenja i edukacija stanovništva.

Mjere odgovora: Sklanjanje, evakuacija, spašavanje iz vode, zbrinjavanje osoba, životinja i mobilne imovine.

4.3. Vjetar (olujni i orkanski)

Kratak opis prirodne nepogode: Atmosferske promjene s velikim oscilacijama tlakova uzrokuju snažna atmosferska gibanja te pojavu jakih vjetrova. Olujni i jaki vjetrovi se očituju jakom snagom i zahvaćaju šire područje dok se orkansko nevrijeme očituje iznimnom snagom te zahvaća uže područje. Isto tako, u nestabilnoj atmosferi, ako dođe do prodora hladnog zraka mogućnost je pojave pijavica, koje se sve češće pojavljuju na prostoru kontinentalne Hrvatske.

Posljedica prirodne nepogode: Oštećivanje građevina, nadzemnih vodova, nasada i poljoprivrednih površina.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Život i zdravlje osoba, gospodarstvo (štete na pokretnoj i neokretnoj imovini, štete na poljoprivrednim kulturama, najugroženiji su voćnjaci) i objekti kritične infrastrukture (nadzemni vodovi).

Preventivne mjere: Dojava rizika pojave ekstremnog vjetra.

Mjere odgovora: Sklanjanje osoba i pokretne imovine sa otvorenog terena i neotpornih građevina kod najave ekstremnog vjetra. Osigurati nadzor nad prometom, prohodnost cesta, uspostavu alternativnih prometnih pravaca i popravak kvarova na infrastrukturi.

4.4. Padaline

Kratak opis prirodne nepogode: Pojava kiše i tuče vrlo je česta u ljetnom periodu. Za vrijeme intenzivnih i dugotrajnih padalina (kiše) postoji mogućnost stvaranja bujica odnosno poplavnih područja. Tuča je kruta oborina koja se sastoji od zrna odnosno komada leda promjera većeg od 5 mm, najčešća je ljetnim mjesecima kada su temperature visoke.

Posljedica prirodne nepogode: Pojava opasnih bujica, pojava zaobalnih poplava, usred tuče oštećenje krovova, vozila, ljudi. Štete u voćarstvu, vinogradarstvu, ratarstvu i šumarstvu.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Život i zdravlje osoba, gospodarstvo (krovovi objekata i kuća, štete u poljoprivredi, voćarstvu, šumarstvu) i objekti kritične infrastrukture (vodosnabdjevanje).

Preventivne mjere: Čišćenje nanosa s kritičnih mjesta kod ekstremne kiše, održavanje kanalske i melioracijske mreže, koristiti sustave protugradne obrane i zaštitne mreže.

Mjere odgovora: Sklanjanje ugroženih osoba i pokretne imovine kod pojave ekstremne kiše ili tuče.

4.5. Suša

Kratki opis prirodne nepogode: Suša je prirodna pojava, koja je primarno vezana uz deficit oborine kroz dulje vremensko razdoblje. Suša uz visoke temperature može uzrokovati ozbiljne štete poljoprivredi, vodnom gospodarstvu i drugim gospodarskim granama.

Posljedica prirodne nepogode: Suša izaziva štete u poljoprivredi i voćarstvu, dolazi do gubitka zaliha pitke vode u tlu i pojavljuje se veća mogućnost požara na otvorenom.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Otežana distribucija vode, mogućnost pojave štete na višegodišnjim nasadima, ostalim poljoprivrednim kulturama i uginuće stoke.

Preventivne mjere: Kontinuirano ulaganje u sustave navodnjavanja.

Mjere odgovora: Doprema vode cisternama stanovništvu i životinjama.

4.6. Ekstremne temperature

Kratak opis prirodne nepogode: Ekstremne temperature pojavljuju se tokom ljetnih mjeseci i mogu izazvati opekline i venuće kod ratarskih kultura i u voćarstvu. Izazivanje sunčanice što utječe negativno po ljudsko zdravlje.

Posljedica prirodne nepogode: Toplinski šok ili sunčanica kod osoba. Štete u poljoprivredi i voćarstvu.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Život i zdravlje osoba i utjecaj na gospodarstvo (ratarske kulture, voćarstvo).

Preventivne mjere: Edukacija stanovništva.

Mjere odgovora: Sklanjanje osoba u rizičnim dijelovima dana.

4.7. Degradacija tla

Kratak opis prirodne nepogode: Degradacija tla se definira kao proces koji dovodi do smanjenja njegove plodnosti ili proizvodne sposobnosti poglavito zbog ljudske aktivnosti. Mogu se izdvojiti sljedeći procesi degradacije tla na području Osječko-baranjske županije: klizišta, erozija, zagađenje tla.

Posljedica prirodne nepogode: Klizišta; kod velikih oborina dolazi na padinama Krndije i Dilja do klizanja zemlje. Erozija; kod visokih voda na dijelu strme obale rijeke Drave dolazi do podrivanja obale. Zagađenje tla; u blizini naftnih bušotina lokalno zagađenje isplakom.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Klizišta utječu na objekte kritične infrastrukture (ceste), erozija na život i zdravlje osoba, te vikendice uz obalu rijeke Drave, a zagađenje tla utječe na gospodarstvo, poljoprivrednu i voćarsku djelatnost.

Preventivne mjere: Uređenje drenaže i odvodnje na klizištima, zabrana gradnje na rizičnim mjestima, na kojima postoji opasnost od erozije, zagađenje isplakom ograničiti širenje ograđivanjem.

Mjere odgovora: Za klizišta (raskrčivanje nanosa i popravak ceste), za eroziju (zasađivanje drveća na rizičnim mjestima) i za zagađenje tla (uklanjanje zagađenog mulja).

4.8. Požari otvorenog tipa

Kratak opis scenarija: Šumski požar ili požar na otvorenom prostoru je prirodna nepogoda. Opasnost od šumskih požara ili požara na otvorenom prostoru je u posljednje vrijeme, zbog izraženih klimatskih promjena, u stalnom porastu (duga vruća ljeta, topla jesen, jaki vjetrovi, dugi periodi s vrlo visokim temperaturama). Širenjem šumskog požara ili požara na otvorenom prostoru mogu se ugroziti objekti, zbog čega treba u slučaju opasnosti provoditi i evakuaciju ugroženih ljudi te spašavanje stoke i materijalnih dobara.

Posljedica prirodne nepogode: Požari velikih ratarskih površina, voćnjaka i šuma.

Utjecaj na društvene vrijednosti: Život i zdravlje osoba, utjecaj na gospodarstvo.

Preventivne mjere: Izgradnja protupožarnih putova i šumskih prosjeka.

Mjere odgovora: Gašenje požara uporabom većih snaga.

5. MJERE ZA UBLAŽAVANJE POSLJEDICA PRIRODNIH NEPOGODA KOJE PROVODI OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA

5.1. Potpora oštećenicima u slučaju elementarne nepogode

Osječko-baranjska županija je početkom 2017. godine donijela Program potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2016. - 2020. godine ("Županijski glasnik" broj 2/17., 8/17. i 4/18.) i Odluku o mjerama potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/17., 8/17. i 4/18.).

Programom potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2016. - 2020. godine donesene su mjere za razvoj poljoprivrede i unaprjeđenje ruralnog prostora, a jedna od njih je i Potpora oštećenicima u slučaju elementarne nepogode. Navedena mjera odobrava se u slučaju štete od prirodne nepogode kada za nastalu štetu nije proglašena prirodna nepogoda i nije zaključena polica osiguranja, a šteta je nastala na objektima u kojima se odvija poljoprivredna proizvodnja i na poljoprivrednoj mehanizaciji i opremi.

5.2. Program provedbe Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama na području Osječko-baranjske županije

Dulje razdoblje bez oborina uz visoke temperature odnosno suša, može uzrokovati ozbiljne štete u poljoprivredi i voćarstvu te drugim gospodarskim granama. Osim šteta u poljoprivredi i voćarstvu dolazi do gubitka zaliha pitke vode u tlu i pojavljuje se veća mogućnost požara na otvorenom. Kao mjera protiv suše je izgradnja sustava navodnjavanja u skladu s Nacionalnim projektom navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama i Planom navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije.

Svake godine Skupština donosi Program provedbe Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama na području Osječko-baranjske županije. U Programu Skupština utvrđuje raspored sredstava planiranih u Proračunu Osječko-baranjske županije za određenu godinu, namijenjenih za izradu projektne i druge dokumentacije, te izgradnju sustava navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije.

5.3. Druge mjere koje uključuju suradnju nadležnih tijela, znanstvenih ustanova i stručnjaka za područje prirodnih nepogoda

Osječko-baranjska županija ima uspostavljen operativni sustav i snage djelovanja u zaštiti i spašavanju. Osnovica sustava je civilna zaštita čijim se razvojem stvaraju preduvjeti kako za prevenciju i zaštitu od mogućih ugroza tako i za učinkovito reagiranje u slučajevima nesreća i katastrofa s ciljem

minimiziranja štetnih posljedica za zdravlje i imovinu stanovništva te okoliš. Upravo zbog toga doneseni su planovi, odluke, procjene i rješenja za brzu normalizaciju života na pogođenom području.

Zaštita od požara

- Odluka o posebnim mjerama zaštite od požara pri spaljivanju otpadnih materija na poljoprivrednim i drugim površinama ("Županijski glasnik" broj 3/94., 5/95., 5/05. i 13/07.)
- Procjena ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 17/18.)
- Plan zaštite od požara za područje Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 12/14.)
- Provedbeni plan unaprjeđenja zaštite od požara za područje Osječko-baranjske županije za 2019. godinu ("Županijski glasnik" broj 18/18.).

Civilna zaštita

- Odluka o osnivanju postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 3/11.)
- Rješenje o određivanju operativnih snaga zaštite i spašavanja i pravnih osoba od interesa za zaštitu i spašavanje na području Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 8/15.)
- Plan civilne zaštite za područje Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 12/15.)
- Plan zaštite i spašavanja za područje Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 12/15.)
- Smjernice za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Osječko-baranjske županije za razdoblje od 2016. do 2019. godine ("Županijski glasnik" broj 2/16.)
- Plan razvoja sustava civilne zaštite na području Osječko-baranjske županije u 2019. godini ("Županijski glasnik" broj 17/18.)
- Rješenje o osnivanju Stožera civilne zaštite Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 7/16.).

Procjena rizika od velikih nesreća

- Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za područje Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 14/14.)
- Zaključak o pristupanju udruzi Platforma hrvatskih županija i gradova za smanjenje rizika od katastrofa ("Županijski glasnik" broj 2/14.)
- Smjernice za izradu procjene rizika od velikih nesreća za područje Osječko-baranjske županije 4/17.)
- Zaključak o donošenju Procjene rizika od velikih nesreća za područje Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 12/19.).

3. ZAKLJUČAK

Svrha ovog Plana je prikaz prirodnih nepogoda na području Osječko-baranjske županije, šteta koje mogu izazvati i posljedica koje ostaju iza njih kao i načina kako bi se stanovništvo uputilo u primjene mjera djelomičnog uklanjanja ili ublažavanja njihovih posljedica u slučaju kada su one nepredvidive. Osječko-baranjska županija ima uspostavljen operativni sustav i snage djelovanja u zaštiti i spašavanju, kroz civilnu zaštitu i razne planove, odluke, procjene i rješenja za brzu normalizaciju života na pogođenom području.

Dosadašnja praksa je ukazala na nužnost promjena u postojećem sustavu dodjele pomoći za ublažavanje posljedica nastale štete od prirodnih nepogoda. U budućnosti se očekuje nastanak novih šteta na poljoprivrednim zemljištima, pri čemu nije moguće procijeniti razmjere istih. Jedino što sa sigurnošću možemo u ovome trenutku utvrditi da je postotak osiguranja imovine, posebice u poljoprivredi malen.

Potrebno je u većoj mjeri osiguravati imovinu, što bi u konačnici imalo pozitivne učinke na gospodarstvo, jer pomoć iz državnog proračuna nije dostatna za ublažavanje nastalih šteta, a posebice za stabiliziranje poslovanja oštećenika koji se bavi određenom gospodarskom djelatnošću, posebice poljoprivredom ili voćarskom proizvodnjom.

Trenutačni sustav omogućuje dodjelu državne potpore kroz Program ruralnog razvoja kroz mjeru 5, Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti, te kroz mjeru 17, Upravljanje rizicima, podmjera 17.1 Premije za osiguranje usjeva, životinja i biljaka.

U cilju sprječavanja nastanka i ublažavanja posljedica prirodnih nepogoda važna je suradnja Osječko-baranjske županije s gradovima i općinama u Županiji, operativnih snaga sustava civilne zaštite te svih žitelja Osječko-baranjske županije koji svojim djelovanjem mogu u znatnoj mjeri ublažiti njihove posljedice.

Predsjednik
Dragan Vulin

KLASA:
URBROJ:
Osijek,

Temeljem članka 17. stavak 1. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda ("Narodne novine" broj 16/19.) i članka 30. točka 24. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09., 2/13. i 4/18.), Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na ____ sjednici _____ 2019. godine

Z A K L J U Č AK

o donošenju Plana djelovanja u području prirodnih nepogoda za područje Osječko-baranjske županije u 2020. godini

I.

Donosi se Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda za područje Osječko-baranjske županije u 2020. godini u tekstu pripremljenom u Upravnom odjelu za poljoprivredu Osječko-baranjske županije.

II.

Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Županijskom glasniku".

Predsjednik
Dragan Vulin